Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

z 23. októbra 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Článok 25 ods. 1 – Dohoda o voľbe právomoci uvedená v subdodávateľskej zmluve – Postúpenie pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy – Možnosť postupníka namietať voči dohode o voľbe právomoci vo vzťahu k dlžníkovi pohľadávky – Podmienky“

Vo veci C-682/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž, Rumunsko) z 25. októbra 2023 a doručený Súdnemu dvoru 15. novembra 2023, ktorý súvisí s konaním:

E. B. sp. z o.o.

proti

K. P. sp. z o.o.,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predsedníčka šiestej komory I. Ziemele, sudcovia A. Kumin (spravodajca) a S. Gervasoni,

generálny advokát: D. Spielmann,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– E. B. sp. z o.o., v zastúpení: D.-V. Ceauşu et A. Cristescu, avocați,

– K. P. sp. z o.o., v zastúpení H. Bora, avocat, M. Ostrowski, radca prawny, a R.-E. Stuparu, avocată,

– švajčiarska vláda, v zastúpení: M. Kähr a L. Lanzrein, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: A. Biolan a S. Noë, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: rumunčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 25 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1, ďalej len „nariadenie Brusel Ia“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi dvomi obchodnými spoločnosťami podľa poľského práva, E. B. sp. z o.o. a K. P. sp. z o.o., vo veci právomoci rumunských súdov rozhodovať o žalobe podanej spoločnosťou E. B. proti spoločnosti K. P., na základe dohody o voľbe právomoci uzavretej medzi touto poslednou uvedenou spoločnosťou a spoločnosťou E. S.A. založenou podľa rumunského práva, ktorá postúpila na spoločnosť E. B. pohľadávku, ktorá je predmetom tejto žaloby.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie (ES) č. 44/2001

3 Článok 23 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42, ďalej len „nariadenie Brusel I“) stanovoval:

„Ak sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v členskom štáte, dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy. Táto právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. Takáto dohoda o voľbe právomoci musí byť buď:

a) písomná alebo písomne potvrdená, alebo

b) vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo

c) v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe, a ktorá je v takomto obchode dobre známa a pravidelne dodržiavaná účastníkmi, ktorí uzatvorili zmluvu typickú pre daný obchodný vzťah.“

Nariadenie Brusel Ia

4 Odôvodnenia 15, 16 a 19 nariadenia Brusel Ia uvádzajú:

„(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. Bydlisko [sídlo – *neoficiálny preklad*] právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci.

(16) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho riadneho výkonu súdnictva. Existencia takejto úzkej väzby by mala zaručiť právnu istotu a vylúčiť, že osoba by bola žalovaná na súde členského štátu, s čím [ktorého právomoc – *neoficiálny preklad*] nemohla rozumne predvídať. …

…

(19) Okrem zmlúv poistných, spotrebiteľských či pracovných, v ktorých je voľnosť účastníkov zmluvy dojednať si právomoc súdov obmedzená, by sa zmluvná voľnosť účastníkov mala rešpektovať, s výnimkou kritérií výlučnej právomoci upravených týmto nariadením.“

5 Článok 4 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

6 Článok 5 ods. 1 uvedeného nariadenia uvádza:

„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe kritérií upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

7 Podľa článku 25 tohto istého nariadenia:

„1. Ak sa účastníci zmluvy bez ohľadu na svoje bydlisko dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy, pokiaľ dohoda nie je podľa právneho poriadku tohto členského štátu vecne neplatná. Táto právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. Dohoda o voľbe právomoci musí byť buď:

a) písomná, alebo písomne potvrdená;

b) vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo

c) v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe, a ktorá je v takomto obchode dobre známa a pravidelne dodržiavaná účastníkmi, ktorí uzatvorili zmluvu typickú pre daný obchodný vzťah.

…

4. Dohody alebo ustanovenia listiny zriaďujúcej poručnícky fond o voľbe právomoci sú právne neúčinné, ak sú v rozpore s článkami 15, 19 alebo 23 alebo ak súdy, ktorých právomoc sa má nimi vylúčiť, majú výlučnú právomoc podľa článku 24.

5. Dohoda o voľbe právomoci, ktorá je súčasťou zmluvy, sa považuje za dohodu nezávislú od ostatných ustanovení zmluvy.

…“

Vnútroštátne právo

Rumunské právo

8 Článok 1068 ods. 1 Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (zákon č. 134/2010 o Občianskom súdnom poriadku) z 1. júla 2010 (opätovne uverejnený v *Monitorul Oficial al României*, časť I, č. 247 z 10. apríla 2015) (ďalej len „rumunský Občiansky súdny poriadok“) znie:

„V majetkových veciach si strany môžu dohodnúť právomoc súdu, ktorý bude rozhodovať o skutočnom alebo potenciálnom spore vzniknutom v súvislosti s cudzími prvkami. Dohodu možno uzavrieť písomne, telegramom, telexom, faxom alebo akýmikoľvek inými komunikačnými prostriedkami, ktoré umožňujú preukázať jej text. Ak nebolo dohodnuté inak, právomoc zvoleného súdu je výlučná.“

9 Podľa článku 1071 tohto poriadku:

„1. Súd, na ktorý bol podaný návrh, *ex offo* overí svoju medzinárodnú právomoc, pričom postupuje v súlade s vnútroštátnymi pravidlami o právomoci. Ak zistí, že ani on, ani žiadny iný rumunský súd nemá právomoc, zamietne žalobu z dôvodu, že nepatrí do právomoci rumunských súdov, s výhradou uplatnenia článku 1070. Proti rozhodnutiu súdu možno podať opravný prostriedok na súd vyššieho stupňa.

2. Nedostatok medzinárodnej právomoci rumunských súdov možno namietnuť v akomkoľvek štádiu konania, a to aj priamo v rámci opravného prostriedku. …“

Poľské právo

10 Článok 509 ods. 2 Ustawa – Kodeks cywilny (zákon o Občianskom zákonníku) z 23. apríla 1964 (Dz. U. č. 16, položka 93), v znení v znení uplatňujúcom sa na spor vo veci samej (ďalej len „poľský Občiansky zákonník“), stanovuje, že „postupník nadobúda okrem pohľadávky aj práva s ňou spojené, najmä nárok na úroky z omeškania“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 E. B. a E. PL., dve obchodné spoločnosti založené podľa poľského práva, uzavreli 24. marca a 24. júla 2017 dve zmluvy, z ktorých prvá sa týkala prípravy pozemku na výstavbu nového závodu na výrobu výrobkov z dreva v Poľsku a druhá realizácie prác na výstavbu tohto závodu. Na základe týchto zmlúv sa E. PL predovšetkým zaviazala voči E. B. poskytovať služby týkajúce sa projektovej dokumentácie diela a vykonať výstavbu základov tejto stavby.

12 Od 4. marca 2017 uzavrela E. PL. subdodávateľskú zmluvu so spoločnosťou E. S.A. založenou podľa rumunského práva. Dňa 10. júla 2017 táto posledná uvedená spoločnosť uzavrela subdodávateľskú zmluvu s K. P., spoločnosťou založenou podľa poľského práva (ďalej len „predmetná subdodávateľská zmluva“). Táto posledná uvedená zmluva obsahuje doložku o voľbe právomoci, na základe ktorej „každý spor rozhodne súd, v ktorom má sídlo zmluvná strana“ (ďalej len „dotknutá doložka o voľbe právomoci“), bez toho, aby sa spresnil obsah pojmu „zmluvná strana“.

13 Všetky štyri zmluvy uvedené v predchádzajúcich dvoch bodoch obsahujú doložku, podľa ktorej sa riadia poľským právom.

14 Zmluvou o postúpení pohľadávky zo 16. decembra 2021 uzavretou medzi spoločnosťami E. S.A. a E. B. za účasti spoločnosti E. PL. spoločnosť E. S.A. postúpila na E. B. pohľadávku na náhradu škody vo výške 14 050 878,35 poľských zlotých (PLN) (približne 3 289 311 eur) (ďalej len „predmetná pohľadávka na náhradu škody“), ktorá mala mať E. S.A. voči K. P. z dôvodu, že táto posledná uvedená spoločnosť si nesprávne plnila svoje zmluvné povinnosti vyplývajúce z predmetnej subdodávateľskej zmluvy.

15 Dňa 21. decembra 2021 E. B. podala proti spoločnosti K. P. žalobu na Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný súd Kluž, Rumunsko), ktorou sa domáhala zaplatenia predmetnej pohľadávky na náhradu škody spolu s úrokmi z omeškania. Na podporu tejto žaloby E. B. namietala tak zmluvnú, ako aj mimozmluvnú zodpovednosť spoločnosti K. P., ktorou odôvodnila podanie žaloby na Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný súd Kluž), pričom E.B. sa oprela o dotknutú doložku o voľbe právomoci, na základe ktorej sa domnievala, že tento súd mal právomoc ako súd, v ktorého obvode mala E. S.A. svoje sídlo.

16 K. P. na svoju obranu vzniesla námietku nedostatku medzinárodnej právomoci rumunských súdov. Pokiaľ ide na jednej strane o určenie mimozmluvnej zodpovednosti, K. P. uviedla, že dotknutá doložka o voľbe právomoci sa v tejto oblasti neuplatňuje a že treba odkázať na článok 7 bod 2 nariadenia Brusel Ia, ktorý určuje právomoc poľských súdov, keďže skutočnosť, ktorá mala zakladať nárok na náhradu škody, nastala v Poľsku. Pokiaľ ide na druhej strane o spochybnenie jej zmluvnej zodpovednosti, K. P. tvrdila, že E. B. sa ako tretia osoba vo vzťahu k predmetnej subdodávateľskej zmluve nemohla dovolávať dotknutej doložky o voľbe právomoci.

17 Rozsudkom z 19. decembra 2022 Tribunalul Specializat Cluj (Špecializovaný súd Kluž) vyhovel tejto námietke nedostatku právomoci, a z toho dôvodu zamietol uvedenú žalobu vzhľadom na nedostatok právomoci rumunských súdov. Dňa 11. apríla 2023 podal E. B. proti tomuto rozsudku odvolanie na Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž, Rumunsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

18 E. B. v podstate tvrdí, že súhlas s doložkou o voľbe právomoci postupníkom pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy, ktorá obsahuje túto doložku, bez ohľadu na okamih, keď tento postupník vyjadrí takýto súhlas, postačuje na to, aby táto doložka vyvolávala účinky, keďže pôvodný zmluvný partner postupcu, voči ktorému je uvedená doložka uplatnená, nie je povinný udeliť nový súhlas, vzhľadom na to, že tento súhlas udelil pri uzavretí tejto zmluvy. Za tohto predpokladu by vnútroštátny súd určený touto dohodou už nemusel skúmať, či na uvedeného postupníka prešli práva a povinnosti postupcu, keďže takéto overenie je relevantné len v situácii, keď dlžník z postúpenej pohľadávky zamýšľa namietať voči tomu istému postupníkovi doložku o voľbe právomoci obsiahnutú v zmluve, na základe ktorej postúpená pohľadávka vznikla. V prejednávanej veci pritom E. B. ako postupník predmetnej pohľadávky na náhradu škody

nielenže nenamieta proti uplatneniu dotknutej doložky o voľbe právomoci, ale dokonca sa na ňu odvoláva. Okrem toho, keďže E. B. má postavenie postupníka pohľadávky vyplývajúcej z predmetnej subdodávateľskej zmluvy, v ktorej sa nachádza táto doložka, údajne nie je potrebné uplatniť judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa situácií, v ktorých tretia osoba nemala žiadnu spojitosť s doložkou o voľbe právomoci, ktorú voči nej chcela uplatniť jedna z pôvodných strán zmluvy.

19 K. P. tvrdí, že doložka o voľbe právomoci môže vyvolávať účinky len medzi pôvodnými zmluvnými stranami, a nie voči tretej osobe, akou je postupník pohľadávky vyplývajúcej z tejto zmluvy, vzhľadom na povahu *intuitu personae* takejto doložky, ktorá je výsledkom vyjednávania medzi týmito pôvodnými zmluvnými stranami. V prípade sporu je teda potrebné overiť, či postupník pohľadávky, ktorá vznikla z pôvodnej zmluvy, a dlžník z postúpenej pohľadávky sú viazaní doložkou o voľbe právomoci uvedenou v tejto zmluve, pričom táto existencia musí byť predmetom samostatného preskúmania, keďže takáto doložka má samostatnú povahu vo vzťahu k uvedenej zmluve. Okrem toho podľa zásady autonómie vôle voči osobe, ktorá podpísala doložku o voľbe právomoci, nemôže tretia osoba uplatniť túto doložku, pretože jej súhlas s uvedenou doložkou bol vyjadrený s prihliadnutím na právny vzťah vytvorený s jej zmluvným partnerom a je obmedzený na jej vzťahy s ním. Napokon vzhľadom na to, že článok 25 nariadenia Brusel Ia týkajúci sa doložiek o voľbe právomoci má podľa nej povahu výnimky vo vzťahu k pravidlám právomoci stanoveným týmto nariadením, a teda sa má vykladať a uplatňovať reštriktívne, treba konštatovať, že to, či „sa účastníci zmluvy… dohodli, že… súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov… v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom“ v zmysle tohto ustanovenia, by sa malo konštatovať vo vzťahu k samotným účastníkom sporu.

20 Vnútroštátny súd uvádza, že v prejednávanej veci sa E. B. na jednej strane ako postupník predmetnej pohľadávky na náhradu škody odvoláva na dotknutú doložku o voľbe právomoci, a teda využíva právo, ktoré je spojené s predmetnou subdodávateľskou zmluvou a ktoré má v úmysle uplatniť voči spoločnosti K. P. ako dlžníkovi z postúpenej pohľadávky, ktorý pôvodne súhlasil s touto doložkou, keď podpísal túto zmluvu, ale že na druhej strane naňho ako na postupníka tejto samotnej pohľadávky neprešli všetky práva a povinnosti E. S.A. vyplývajúce z uvedenej zmluvy.

21 Okrem toho tento súd uvádza, že podľa článku 509 ods. 2 poľského Občianskeho zákonníka, na ktorý sa E. B. odvoláva na podporu svojho kasačného opravného prostriedku, a ako ho vykladá Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), postúpenie pohľadávky vedie nielen k prevodu pohľadávky do majetku postupníka, ale aj k prevodu práv s ňou spojených, vrátane práva dovolávať sa uplatnenia dohody o voľbe právomoci uvedenej v zmluve, ktorej nesplnenie viedlo k predmetnej pohľadávke. Naproti tomu postúpenie pohľadávky údajne neznamená, že na postupníka sú prevedené záväzky, ktoré mal postupca voči dlžníkovi z postúpenej pohľadávky.

22 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 25 nariadenia Brusel Ia vykladať v tom zmysle, že kritériá analýzy vyvodené judikatúrou Súdneho dvora na účely určenia, či sa doložka o voľbe právomoci uplatňuje vo vzťahu medzi jednou z pôvodných strán zmluvy, do ktorej je táto doložka vložená, a treťou osobou vo vzťahu k tejto zmluve, sú uplatniteľné v situácii, o akú ide vo veci, o ktorej rozhoduje.

23 V tejto súvislosti vnútroštátny súd zdôrazňuje skutočnosť, že na rozdiel od tejto veci sa veci, v ktorých boli vydané rozsudky zo 7. februára 2013, Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62), z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), a z 18. novembra 2020, DelayFix (C-519/19, EU:C:2020:933), týkali doložky o voľbe právomoci, ktorá bola uplatnená voči tretej osobe, ktorá s ňou pôvodne nesúhlasila a ktorá namietala voči jej uplatneniu.

24 Rovnako vnútroštátny súd uvádza, že hoci sa vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok z 28. júna 2017, Leventis a Vafeias (C-436/16, EU:C:2017:497), dovolávala dohody o voľbe právomoci tretia osoba vo vzťahu k zmluve, do ktorej bola vložená táto dohoda, táto tretia osoba nemala nijaký funkčný vzťah s pôvodnými zmluvnými stranami, ktorý by odôvodňoval prevzatie práv vyplývajúcich z tejto zmluvy alebo uvedenej dohody. Okrem toho judikatúru Súdneho dvora týkajúcu sa vecí patriacich sa špecializovaných oblastí, najmä oblasti nákladných listov, poistných zmlúv a spoločenských zmlúv, podľa neho nemožno vo všeobecnosti uplatniť na všetky druhy zmlúv.

25 Podľa vnútroštátneho súdu zo zásady autonómie vôle vyplýva, že dohoda o voľbe právomoci môže vyvolávať účinky len vo vzťahu medzi zmluvnými stranami, ktoré s ňou pôvodne súhlasili. Zdá sa mu teda, že tretia osoba, ktorá nie je zmluvnou stranou zmluvy, do ktorej bola takáto dohoda vložená, aj keď nadobudne určité pohľadávky vyplývajúce z tejto zmluvy, sa na ňu nemôže odvolávať.

26 Napokon sa vnútroštátny súd pýta, či je námietka pôvodného zmluvného partnera rozhodujúca v rámci posúdenia uplatniteľnosti doložky o voľbe právomoci obsiahnutej v zmluve, ktorú uzavrel s postupcom pohľadávky, ktorá vznikla v dôsledku neplnenia tejto zmluvy a na ktorú sa odvoláva tretia osoba ako postupník tejto pohľadávky. Tento súd chce tiež prípadne vedieť, či na to, aby sa táto tretia osoba mohla platne odvolávať na túto doložku, je nevyhnutné, aby dlžník z postúpenej pohľadávky ako pôvodný zmluvný partner v tejto súvislosti vyjadril nový súhlas.

27 Za týchto podmienok Curtea de Apel Cluj (Odvolací súd Kluž) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Možno ustanovenia článku 25 [nariadenia Brusel Ia] vykladať v tom zmysle, že postupníkovi pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o výkone prác priznávajú právo uplatniť voči pôvodnej zmluvnej strane doložku o voľbe právomoci zahrnutú v uvedenej zmluve, a to v prípade, že zmluvou o postúpení sa v súlade s vnútroštátnym právom uplatňujúcim sa vo veci samej previedla pohľadávka a jej príslušenstvo, nie však záväzky vyplývajúce zo zmluvy?

2. Je v prípade, ako je ten uvedený vyššie, na účely určenia súdu, ktorý má právomoc, relevantná námietka zmluvnej strany, ktorá bola signatárom doložky o voľbe právomoci, voči ktorej sa žaloba podáva? Vyžaduje sa nový prejav vôle pôvodnej zmluvnej strany pred podaním žaloby alebo súčasne s podaním žaloby, aby mohla tretia strana ako postupník uplatniť doložku o voľbe právomoci?“

O prejudiciálnych otázkach

28 Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vykladať v tom zmysle, že tretia osoba ako postupník pohľadávky na náhradu škody, ktorá vznikla nesplnením zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, sa môže odvolávať na túto doložku voči pôvodnému zmluvnému partnerovi ako dlžníkovi z tejto postúpenej pohľadávky, na účely žaloby na vymáhanie uvedenej pohľadávky

a bez súhlasu tohto dlžníka v situácii, keď v súlade s vnútroštátnym právom uplatňujúcim sa na túto zmluvu, ako ho vykladá vnútroštátna judikatúra, postúpenie pohľadávky vedie nielen k prevodu nároku z pohľadávky do majetku postupníka, ale aj k prevodu práv spojených s uvedenou pohľadávkou, vrátane práva dovolávať sa uplatnenia dohody o voľbe právomoci, ktorá je obsiahnutá v uvedenej zmluve.

29 Podľa článku 25 ods. 1 prvej vety nariadenia Brusel Ia „ak sa účastníci zmluvy bez ohľadu na svoje bydlisko dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy, pokiaľ dohoda nie je podľa právneho poriadku tohto členského štátu vecne neplatná“.

30 Toto ustanovenie teda nespresňuje, či doložku o voľbe právomoci možno postúpiť nad rámec okruhu strán zmluvy na tretiu osobu, stranu neskoršej zmluvy a úplného alebo čiastočného právneho nástupcu jednej zo strán pôvodnej zmluvy (rozsudok z 25. apríla 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 47 a citovaná judikatúra), ani to, či takáto tretia osoba sa môže dovolávať takejto doložky voči jednej z pôvodných zmluvných strán.

31 Nič to však nemení na tom, že článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia ako hmotnoprávnu podmienku platnosti jednoznačne vyžaduje, aby si účastníci „dohodli“ súd alebo súdy členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 35).

32 Podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia článku 25 nariadenia Brusel Ia vzhľadom na to, že predstavujú výnimku tak z pravidla zakotveného v článku 4 tohto nariadenia, podľa ktorého sa právomoc určuje na základe všeobecnej zásady súdu členského štátu, v ktorom má bydlisko žalovaný, ako aj z pravidla, podľa ktorého sa osobitná právomoc určuje v súlade s článkami 7 až 9 uvedeného nariadenia, majú vykladať reštriktívne, pokiaľ ide o podmienky v nich stanovené (rozsudok z 27. februára 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 34 a citovaná judikatúra).

33 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že súd, ktorému bola vec predložená, má teda povinnosť preskúmať *in limine litis*, či doložka o voľbe právomoci bola skutočne predmetom súhlasu pôvodných zmluvných strán, ktorý sa musí vyjadriť jasným a presným spôsobom, pričom formálne náležitosti vyžadované článkom 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia majú v tejto súvislosti za úlohu zabezpečiť, aby bol súhlas skutočne daný. Z toho v zásade vyplýva, že doložka o voľbe právomoci vložená do zmluvy môže vyvolávať účinky iba vo vzťahoch medzi účastníkmi, ktorí udelili svoj súhlas na uzatvorenie tejto zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. novembra 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, body 41 a 42, ako aj citovanú judikatúru).

34 V súlade s judikatúrou Súdneho dvora je však doložka, s ktorou tretia osoba vo vzťahu k zmluve nesúhlasila, uplatniteľná voči tejto osobe len pod podmienkou, že v súlade s vnútroštátnym právom uplatňujúcim sa vo veci samej, tak ako je určené na základe pravidiel medzinárodného práva súkromného súdu, na ktorý bola podaná žaloba, vstúpila do všetkých práv a povinností druhej pôvodnej zmluvnej strany (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 65, a z 18. novembra 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, bod 47 a citovanú judikatúru).

35 Tretia osoba vo vzťahu k zmluve, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, teda musí mať reciprocne možnosť odvolávať sa na túto doložku voči pôvodnej strane tejto zmluvy za rovnakých podmienok, za akých by voči nej mohla uplatniť uvedenú doložku, teda ak vstúpila do všetkých práv a povinností druhej pôvodnej zmluvnej strany uvedenej zmluvy.

36 V opačnom prípade by sa totiž pôvodnému zmluvnému partnerovi ako dlžníkovi z postúpenej pohľadávky priznalo viac práv, než mal pred postúpením pohľadávky, keďže by sa po tomto postúpení mohol rozhodnúť, že už nebude viazaný dohodou o voľbe právomoci, ktorú uzavrel s postupcom (pozri analogicky rozsudok z 25. apríla 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 62 a citovanú judikatúru).

37 Takéto riešenie je nevyhnutné vzhľadom na ciele sledované nariadením Brusel Ia, ako vyplývajú najmä z jeho odôvodnení 15 a 16, z ktorých vyplýva, že normotvorca Únie chcel prijať pravidlá právomoci s vysokým stupňom predvídateľnosti a transparentnosti s cieľom posilniť právnu istotu a uľahčiť riadny výkon spravodlivosti. Súdny dvor preto opakovane rozhodol, že na účely presadzovania týchto cieľov, predovšetkým cieľa týkajúceho sa právnej istoty, treba posilniť právnu ochranu osôb usadených v Európskej únii tým, že sa žalobcovi umožní ľahko určiť súd, na ktorý sa môže obrátiť, a žalovanému rozumne predvídať, na ktorom súde môže byť žalovaný (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, body 38 a 39, ako aj citovanú judikatúru).

38 Takéto ciele by však mohli byť ohrozené, ak by možnosť dovolávať sa doložky o voľbe právomoci vo vzťahu medzi jednou z pôvodných strán zmluvy, v ktorej sa nachádza táto doložka, a treťou osobou vo vzťahu k tejto zmluve, závisela od otázky, či sa na túto dohodu odvoláva jedna z týchto pôvodných zmluvných strán alebo táto tretia osoba ako prvá tým, že sa obráti na určený súd, čo by nastalo v prípade, ak by sa uvedená tretia osoba nemohla odvolávať na uvedenú doložku voči uvedeným pôvodným zmluvným stranám za rovnakých podmienok, za akých by ony voči nej mohli v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 34 tohto rozsudku uplatniť tú istú doložku.

39 Z toho vyplýva, že v situácii, keď pôvodná strana zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, nesúhlasila s tým, aby voči nej tretia osoba uplatnila túto doložku, táto tretia osoba sa napriek tomu môže odvolávať na uvedenú doložku voči tejto pôvodnej zmluvnej strane, ak vstúpila do všetkých práv a povinnosti druhej pôvodnej zmluvnej strany uvedenej zmluvy vyplývajúcich z tej istej zmluvy.

40 V prejednávanej veci s výhradou overení prislúchajúcich vnútroštátnemu súdu nielenže K. P. v postavení dlžníka z postúpenej predmetnej pohľadávky na náhradu škody nevyjadrila výslovný súhlas s tým, aby voči nemu E. B. uplatnila dotknutú doložku o voľbe právomoci, ale ani táto posledná uvedená spoločnosť nevstúpila do všetkých práv a povinností spoločnosti E. S.A. vyplývajúcich z predmetnej subdodávateľskej zmluvy. Zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, totiž vyplýva, že E. S.A. postúpila na spoločnosť E. B. len predmetnú pohľadávku na náhradu škody.

41 Podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom však Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) vo svojej judikatúre vykladá článok 509 ods. 2 poľského Občianskeho zákonníka, ktorý sa uplatňuje na všetky zmluvy uzavreté medzi účastníkmi konania vo veci samej, ako vyplýva z bodu 13 tohto rozsudku, v tom zmysle, že postúpenie pohľadávky vedie nielen k prevodu nároku z pohľadávky do majetku postupníka, ale aj k prevodu práv spojených s touto pohľadávkou, teda

v prejednávanej veci predmetnej pohľadávky na náhradu škody, vrátane práva dovolávať sa uplatnenia dohody o voľbe právomoci uvedenej v zmluve, ktorej neplnenie viedlo k vzniku tejto pohľadávky.

42 Vnútroštátny súd sa preto pýta, či článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia bráni takejto vnútroštátnej judikatúre, z ktorej vyplýva, že voči pôvodnému zmluvnému partnerovi ako dlžníkovi z postúpenej pohľadávky môže tretia osoba vo vzťahu k zmluve platne uplatniť doložku o voľbe právomoci zo zmluvy, do ktorej je táto dohoda vložená, ako postupník pohľadávky vyplývajúcej z tejto zmluvy, hoci nesúhlasil s tým, aby voči nemu táto tretia osoba uplatnila uvedenú doložku.

43 V súlade s judikatúrou Súdneho dvora uvedenou v bode 33 tohto rozsudku doložka o voľbe právomoci vložená do zmluvy môže mať v zásade účinky len vo vzťahoch medzi zmluvnými stranami, ktoré udelili svoj súhlas na uzavretie tejto zmluvy. Vzhľadom na to treba spresniť, že cieľom tejto judikatúry je chrániť skôr tretie osoby vo vzťahu k uvedenej zmluve než pôvodné zmluvné strany tej istej zmluvy.

44 Ak totiž možno preukázať skutočný súhlas pôvodných zmluvných strán s tým, že budú viazaní doložkou o voľbe právomoci, pokiaľ ide o spory vzniknuté zo zmluvy, v ktorej sa táto doložka nachádza (v tomto zmysle rozsudok z 25. apríla 2024, Maersk a Mapfre España, C-345/22 až C-347/22, EU:C:2024:349, bod 51 a citovanú judikatúru), tieto pôvodné zmluvné strany sa nenachádzajú v situácii porovnateľnej s tou, v ktorej sa nachádza tretia osoba vo vzťahu k zmluve, na ktorú bola postúpená pohľadávka vyplývajúca z tejto zmluvy, ale ktorá s uvedenou doložkou nesúhlasila, v dôsledku čoho im netreba priznať rovnakú ochranu ako takejto tretej osobe.

45 Okrem toho, ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, obmedzenie obsahu dohody o voľbe právomoci len na spory, ktoré majú svoj pôvod v právnom vzťahu, v súvislosti s ktorým bola táto doložka dohodnutá, má za cieľ zabrániť tomu, aby bola jedna zo strán prekvapená tým, že sa určitému súdu pridelia spory, ktoré vznikli v iných vzťahoch, ako je ten, v súvislosti s ktorým bola voľba právomoci dohodnutá (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. mája 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, bod 68 a citovanú judikatúru). Keďže článok 25 nariadenia Brusel Ia, ktorý podľa tabuľky uvedenej v prílohe III tohto nariadenia zodpovedá článku 23 nariadenia Brusel I, obsahuje aj výraz „spory, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom“, túto judikatúru možno uplatniť na článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, bod 45 a citovanú judikatúru).

46 Spor týkajúci sa vymáhania pohľadávky na náhradu škody z dôvodu zodpovednosti jednej z pôvodných zmluvných strán zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, z dôvodu zavineného neplnenia tejto zmluvy, má pritom svoj pôvod v právnom vzťahu, v súvislosti s ktorým bola táto doložka dohodnutá, v dôsledku čoho túto pôvodnú zmluvnú stranu nemožno prekvapiť tým, že bude žalovaná na súde určenom v uvedenej doložke na účely tohto vymáhania, aj keby táto pohľadávka na náhradu škody bola postúpená na tretiu osobe vo vzťahu k zmluve.

47 Navyše ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora uvedenej v bode 36 tohto rozsudku, treba zabrániť tomu, aby postúpenie pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, malo za následok priznať pôvodnému zmluvnému partnerovi postupcu viac práv, než mal pred týmto postúpením.

48 V dôsledku toho treba konštatovať, že v prípade postúpenia pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, musí dlžník z postúpenej pohľadávky, ktorý je pôvodným zmluvným partnerom postupcu, v zásade zostať viazaný touto doložkou.

49 Nič to však nemení na tom, že na jednej strane sa tento pôvodný zmluvný partner nesmie dostať do menej výhodného postavenia z dôvodu tohto postúpenia pohľadávky. Inými slovami túto doložku treba vykladať v takom zmysle, aby sa zabránilo akejkoľvek situácii, v ktorej by uvedený zmluvný partner mohol byť žalovaný na iných súdoch, než sú tie, na ktoré by sa mohla obrátiť druhá pôvodná zmluvná strana zmluvy na základe uvedenej doložky.

50 Takýto výklad totiž umožňuje podporiť cieľ právnej istoty, ktorý sleduje nariadenie Brusel Ia, pripomenutý v bode 37 tohto rozsudku, keďže žalovanému zaručuje, že bude schopný rozumne predvídať súd, na ktorom môže byť žalovaný, a to bez ohľadu na to, či pohľadávka vyplývajúca zo zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, bola alebo nebola postúpená.

51 Okrem toho treba uviesť, že cieľom nariadenia Brusel Ia je rovnako ako v prípade nariadenia Brusel I, ktoré nahradilo, zabezpečiť dodržiavanie práva na obranu, zabezpečiť spravodlivú rovnováhu medzi právami žalobcu a právami žalovaného, ako aj v čo najväčšej miere chrániť žalovaných s bydliskom alebo sídlom na území Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. novembra 2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, body 33, 46 a 48). Tieto ciele sú vyjadrené najmä v článku 4 ods. 1 nariadenia Brusel Ia zásadou, podľa ktorej osoby s bydliskom alebo sídlom na území členského štátu sa bez ohľadu na svoje štátnu príslušnosť žalujú na súdoch tohto členského štátu, a v článku 5 ods. 1 tohto nariadenia obmedzením situácií, v ktorých osoby s bydliskom alebo sídlom na území členského štátu možno výnimočne žalovať na súdoch iného členského štátu.

52 Na druhej strane sa pôvodné zmluvné strany môžu bez ďalšieho výslovne dohodnúť na tom, že voči nim nebude možné uplatniť doložku o voľbe právomoci, ktorú stanovuje táto zmluva, v prípade postúpenia pohľadávky vyplývajúcej z uvedenej zmluvy na tretiu osobu.

53 Z odôvodnenia 19 nariadenia Brusel Ia totiž vyplýva, že normotvorca Únie chcel uprednostniť dodržanie zásady autonómie vôle, v dôsledku čoho je potrebné postupovať v súlade s voľbou zmluvných strán, s výhradou jednak výnimiek stanovených v článku 25 ods. 4 tohto nariadenia v spojení s jeho článkami 15, 19 a 23 vo veciach poistenia, spotrebiteľských zmlúv a pracovných zmlúv a jednak súdov, ktoré majú výlučnú právomoc, v súlade s týmto článkom 25 ods. 4 v spojení s článkom 24 uvedeného nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. februára 2025, Società Italiana Lastre, C-537/23, EU:C:2025:120, body 56 a 64).

54 Naproti tomu, ako vyplýva z bodu 48 tohto rozsudku, ak niet takejto výslovnej dohody, v prípade postúpenia pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, musí byť dlžníkovi z postúpenej pohľadávky, ktorý je pôvodným zmluvným partnerom postupcu, naďalej viazaný touto doložkou a nemôže jednostranne brániť jej uplatneniu, ak sa postupník tejto pohľadávky obráti na súd určený podľa uvedenej doložky s cieľom vymôcť uvedenú pohľadávku.

55 V prejednávanej veci sa E. S.A. a K. P. ako pôvodné zmluvné strany predmetnej subdodávateľskej zmluvy prostredníctvom dotknutej doložky o voľbe právomoci dohodli, že „súd v mieste sídla zmluvnej strany“ bude mať právomoc rozhodovať spory vzniknuté z tejto zmluvy, vrátane sporu o predmetnú pohľadávku na náhradu škody vyplývajúcu z uvedenej zmluvy. Na jednej strane z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že E. B. ako postupník tejto pohľadávky podala žalobu na ten istý súd, na ktorý by mohla podať žalobu E. S.A. na základe tejto doložky, ak

by na ňu táto posledná uvedená spoločnosť nepostúpila uvedenú pohľadávku, v dôsledku čoho sa nezdá, že by sa K. P. dostala z dôvodu tohto postúpenia do menej výhodného postavenia. Na druhej strane zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že by sa tieto pôvodné zmluvné strany dohodli, že v prípade postúpenia pohľadávky vyplývajúcej z predmetnej subdodávateľskej zmluvy postupník nemôže voči nim uplatniť uvedenú doložku. S výhradou overenia vnútroštátnym súdom sa teda zdá, že v rámci sporu vo veci samej je E. B. oprávnená uplatniť voči spoločnosti K. P. tú istú doložku s cieľom vymáhať predmetnú pohľadávku na náhradu škody.

56 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia sa má vykladať v tom zmysle, že tretia osoba ako postupník pohľadávky na náhradu škody, ktorá vznikla nesplnením zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, sa môže odvolávať na túto doložku voči pôvodnému zmluvnému partnerovi ako dlžníkovi z tejto postúpenej pohľadávky, za rovnakých podmienok, za akých by sa jej druhá pôvodná zmluvná strana mohla dovolávať voči tomuto zmluvnému partnerovi, na účely žaloby na vymáhanie uvedenej pohľadávky a bez súhlasu tohto dlžníka v situácii, keď v súlade s vnútroštátnym právom uplatňujúcim sa na túto zmluvu, ako ho vykladá vnútroštátna judikatúra, postúpenie pohľadávky vedie nielen k prevodu nároku z pohľadávky do majetku postupníka, ale aj k prevodu práv spojených s uvedenou pohľadávkou, vrátane práva dovolávať sa uplatnenia dohody o voľbe právomoci, ktorá je obsiahnutá v uvedenej zmluve, ak sa pôvodné zmluvné strany výslovne nedohodli, že voči nim nebude možné uplatniť túto doložku o voľbe právomoci v prípade postúpenia pohľadávky vzniknutej z tej istej zmluvy na tretiu osobu.

O trovách

57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

Článok 25 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

sa má vykladať v tom zmysle, že:

tretia osoba ako postupník pohľadávky na náhradu škody, ktorá vznikla nesplnením zmluvy, v ktorej sa nachádza doložka o voľbe právomoci, sa môže odvolávať na túto doložku voči pôvodnému zmluvnému partnerovi ako dlžníkovi z tejto postúpenej pohľadávky, za rovnakých podmienok, za akých by sa jej druhá pôvodná zmluvná strana mohla dovolávať voči tomuto zmluvnému partnerovi, na účely žaloby na vymáhanie uvedenej pohľadávky a bez súhlasu tohto dlžníka v situácii, keď v súlade s vnútroštátnym právom uplatňujúcim sa na túto zmluvu, ako ho vykladá vnútroštátna judikatúra, postúpenie pohľadávky vedie nielen k prevodu nároku z pohľadávky do majetku postupníka, ale aj k prevodu práv spojených s uvedenou pohľadávkou, vrátane práva dovolávať sa uplatnenia dohody o voľbe právomoci, ktorá je obsiahnutá v uvedenej zmluve, ak sa pôvodné zmluvné strany výslovne nedohodli, že

voči nim nebude možné uplatniť túto doložku o voľbe právomoci v prípade postúpenia pohľadávky vzniknutej z tej istej zmluvy na tretiu osobu.

Podpisy